

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-06-09

Ärendenummer DOM-2025-00086

Handläggare

Karolina Österblom

Telefon: 031-365 00 49

E-post: karolina.osterblom@dm.goteborg.se

Budget- och skuldrådgivning som en insats utan individuell behovsprövning enligt nya socialtjänstlagen

Förslag till beslut

I nämnden för demokrati och medborgarservice.

Nämnden för demokrati och medborgarservice tillhandahåller från och med 1 juli 2025 budget- och skuldrådgivning som en insats som kan ges utan individuell behovsprövning.

Sammanfattning

Den 1 juli 2025 träder en ny socialtjänstlag i kraft. I den nya socialtjänstlagen ges nya förutsättningar för att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning. Eftersom begreppet insats i nya socialtjänstlagen används som en övergripande benämning för de stöd- och hjälpåtgärder som en socialnämnd tillhandahåller så är även budget- och skuldrådgivning enligt socialtjänstlagens definition att betrakta som en insats.

Nämnden för demokrati och medborgarservice är, utifrån att den enligt reglementet ansvarar för att ge ekonomisk rådgivning till skuldsatta personer enligt socialtjänstlagen, att betrakta som socialnämnd enligt nya socialtjänstlagens utformning.

En förutsättning för att erbjuda budget- och skuldrådgivning till alla invånare i staden efter den nya socialtjänstlagens ikraftträdande, är att socialnämnd, i detta fall nämnden för demokrati och medborgarservice, särskilt beslutar om att denna ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Förvaltningen föreslår att budget- och skuldrådgivning ska erbjudas utan individuell behovsprövning.

Nämnden ska även ta ställning till om det ska beslutas om villkor för att få tillgång till insatsen samt om det finns särskilda skäl att göra undantag på kravet att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet. Förvaltningen föreslår här inga sådana villkor eller undantag från dokumentationsskyldighet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Eftersom budget- och skuldrådgivning redan före ikraftträdandet av nya socialtjänstlagen erbjuds invånare i staden utan individuell behovsprövning bedömer förvaltningen att beslutet i sig inte ger några ekonomiska konsekvenser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Eftersom budget- och skuldrådgivning redan före ikraftträdandet av nya socialtjänstlagen erbjuds invånare i staden utan individuell behovsprövning bedömer förvaltningen att beslutet i sig inte ger några sociala konsekvenser.

Möjligheten att bevilja insatser utan behovsprövning syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser. Genom att kunna tillhandahålla insatser till enskilda på ett förenklat sätt är tanken att socialtjänsten ska nå invånare tidigt och därigenom motverka behov av mer omfattande insatser. Budget- och skuldrådgivningen är en rådgivningsverksamhet som bygger på frivillighet och är öppen för alla göteborgare. Att rådgivningen når människor i ett tidigt skede har stora fördelar, både för individen och samhället i stort.

Ärendet

Nämnden för demokrati och medborgarservice är, utifrån att den enligt reglementet ansvarar för att ge ekonomisk rådgivning till skuldsatta personer enligt socialtjänstlagen, att betrakta som socialnämnd enligt nya socialtjänstlagens utformning. Den nya socialtjänstlagen är formulerad som att budget- och skuldrådgivning är en insats som en socialnämnd ska erbjuda. Utifrån att den nya socialtjänstlagen träder i kraft den 1 juli 2025 har nämnden för demokrati och medborgarservice, såsom socialnämnd i detta avseende, att ta ställning till om budget- och skuldrådgivning ska vara en insats som erbjuds utan individuell behovsprövning.

Beskrivning av ärendet

Ny lagstiftning

Den 20 maj 2025 beslutade riksdagen om en ny socialtjänstlag (2025:400). Lagen kommer träda i kraft den 1 juli 2025. I proposition 2024/25:89 *En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter* redogör regeringen för lagens intentioner. Häri anges bland annat att budget- och skuldrådgivning utgör socialtjänst oavsett i vilken del av den kommunala verksamheten som tjänsten erbjuds och att kommunfullmäktige bestämmer vilka nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Den nämnd som fullgör en uppgift inom socialtjänsten är i lagens mening därför att betrakta som socialnämnd varför nämnden för demokrati och medborgarservice i detta avseende således är att betrakta som socialnämnd.

Begreppet insats i nya socialtjänstlagen

I förslaget till nya socialtjänstlagen används begreppet insats som en övergripande benämning för de stöd- och hjälpåtgärder som socialnämnden tillhandahåller för enskilda. Lagen anger att socialnämnden har ett ansvar att erbjuda enskilda som behöver det insatser i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp. Detta innebär att även budget- och skuldrådgivning enligt socialtjänstlagens definition är att betrakta som en insats.

Insatser utan individuell behovsprövning

En av nyheterna i socialtjänstlagen (2025:400) är att socialnämnd ges en möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon individuell behovsprövning. En individuell behovsprövning innebär utredning och individbeslut. Den nya möjligheten syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser. Genom att kunna tillhandahålla insatser till enskilda på ett förenklat sätt är tanken att socialtjänsten ska nå invånare tidigt och därigenom motverka behov av mer omfattande insatser.

Det föreslås vara upp till varje socialnämnd att avgöra om insatser ska erbjudas utan individuell behovsprövning samt vilken eller vilka insatser som i sådant fall ska tillhandahållas på det sättet. Det är endast insatser för personliga behov som kan erbjudas utan individuell behovsprövning. Insatser för ekonomiska behov, det vill säga att den enskilde får pengar eller motsvarande av socialnämnden, får inte ges utan behovsprövning.

En förutsättning för att erbjuda denna insats till alla invånare i staden efter den nya socialtjänstlagens ikraftträdande, är att socialnämnd, i detta fall nämnden för demokrati och medborgarservice, särskilt beslutar om att denna ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning.

Villkor

Om socialnämnden beslutar att erbjuda en insats utan individuell behovsprövning behöver socialnämnd även ta ställning till om insatsen ska vara öppen för alla eller om den enskilde måste uppfylla vissa villkor för att kunna ta del av den. I fråga om budget- och skuldrådgivning så riktas den idag till alla invånare i staden utan villkor och några villkor bör därför inte ställas upp i anledning av förändringarna i nya socialtjänstlagen.

Dokumentation av handläggning

I nya socialtjänstlagen har socialnämnds skyldighet att dokumentera handläggning som rör insatser till enskilda utökats till att gälla alla erbjudna insatser. Eftersom rådgivning som insats är undantagen från dokumentationsskyldigheten i samma lag berörs dock inte budget- och skuldrådgivningen av denna utökning. Något beslut om undantag från dokumentationsskyldigheten är därför inte heller nödvändig.

Det finns inga lagkrav på att dokumentera rådgivning, men för att kunna ge stöd till medborgare i behov av rådgivning, upprättas dokumentation i syfte att till exempel följa upp och samla i uppgifter som kan behövas för ansökan om skuldsanering. Denna dokumentation bevaras i personakter för återsökbarhet.

Förvaltningens bedömning

I Göteborgs Stad är ansvaret att bedriva socialtjänst fördelat på olika kommunala nämnder där även nämnden för demokrati och medborgarservice enligt reglemente ansvarar för uppgifter enligt socialtjänstlagen genom att ge ekonomisk rådgivning (budget- och skuldrådgivning) till skuldsatta personer. De övriga nämnderna är socialnämnd Centrum, socialnämnd Hisingen, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd. I och med regleringen i den nya socialtjänstlagen måste alla dessa nämnder fatta beslut om bland annat vilka insatser som ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Eftersom budget- och skuldrådgivning sedan tidigare erbjuds stadens invånare utan någon individuell behovsprövning bedömer förvaltningen att detta erbjudande bör fortsätta ske utan individuell behovsprövning även efter ikraftträdandet av den nya socialtjänstlagen.

Eva Englund

Maria Holmgren

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef
Rådgivning och överförmyndarverksamhet